

การศึกษาการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนกลุ่มเครือข่าย
สถานศึกษาที่ 10 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา
อุบลราชธานี เขต 3

The Study of Academic Administration of School Administrators in the 10th
Educational Network Under the Jurisdiction of Ubon Ratchathani Primary
Educational Service Area 3

รุ่งฤดี คำปัน¹ และ สุรางคณา มัณยานนท์²

Rungruedee Khampan¹ and Surangkana Manyanon²

^{1,2}มหาวิทยาลัยราชธานี

^{1,2}Ratchathani University, Thailand.

E-mail: ¹Rungruedee_kp@hotmail.com

Received May 7, 2021; Revised September 12, 2021; Accepted October 18, 2021

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนกลุ่มเครือข่ายสถานศึกษาที่ 10 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 3 ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ ครูผู้สอนที่ปฏิบัติหน้าที่การสอนในกลุ่มเครือข่ายสถานศึกษาที่ 10 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 3 ประจำปีการศึกษา 2563 มีครูผู้สอนทั้งหมด จำนวน 127 คน เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา เป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ จำนวน 50 ข้อ มีค่า IOC ตั้งแต่ .67-1.00 ค่าอำนาจจำแนกรายข้อ (r) อยู่ระหว่าง .48 - .92 และค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามเท่ากับ .98 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัย พบว่า การบริหารงานวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนกลุ่มเครือข่ายสถานศึกษาที่ 10 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 3 โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากสูงไปหาต่ำ ดังนี้ 1) ด้านการวัดและประเมินผลและเทียบโอนผลการเรียน 2) ด้านการนิเทศการศึกษา 3) ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา 4) ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา 5) ด้านการพัฒนาระบบงานการเรียนรู้ และ 6) ด้านการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ตามลำดับ

จากงานวิจัยนี้ จะเป็นประโยชน์ในการนำไปพัฒนาการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนให้มีประสิทธิภาพ เสริมสร้างงานวิชาการที่ดีให้กับผู้สอนและเกิดประโยชน์สูงสุดกับผู้เรียน

คำสำคัญ: การบริหารงานวิชาการ; ผู้บริหารโรงเรียน; กลุ่มเครือข่ายสถานศึกษาที่ 10

Abstracts

This research aimed to study the level of Academic Administration of School Administrators in the 10th Educational Network Under the Jurisdiction of Ubon Ratchathani Primary Educational Service Area 3. The population used in this research was 127 teachers who taught in schools in the 10th Educational Network Under the jurisdiction of Ubon Ratchathani Primary Education Service Area 3 in the academic year of 2020. The research tool was a 5-level rating scale questionnaire of 50 items, with the IOC index between .67–1.00, the discrimination values (r) between .48–.92, and the reliability of .98. The statistics included frequency, percentage, mean, and standard deviation.

The research findings were: The academic administration of school administrators in the 10th Educational Network Under the jurisdiction of Ubon Ratchathani Primary Education Service Area 3 as a whole and in individual aspects was at high levels. Considering each aspect, the averages could be sorted from high to low: 1) Measurement and evaluation and transferring 2) Educational supervision 3) Research for education quality development 4) School curriculum development 5) Learning process development, and 6) Development of internal quality assurance system in schools.

Keywords: The Academic Administration; Administrators; Educational School Network Group 10

บทนำ

แนวคิดการปฏิรูปการบริหารราชการแผ่นดิน “THAILAND 4.0” ในปัจจุบันซึ่งเป็นแนวคิดรูปแบบในการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศไทยภายใต้การนำของ พลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา นายกรัฐมนตรี ถูกกำหนดเป็นนโยบายที่สำคัญของรัฐบาลที่จะพัฒนาประเทศไทยไปสู่ยุค 4.0 และเป็นส่วนหนึ่งของ ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ. 2560–2579) ที่กำหนดวิสัยทัศน์ไว้ว่า “ประเทศมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน เป็นประเทศพัฒนาแล้ว ด้วยการพัฒนาตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” ซึ่งจะนำไปสู่การพัฒนาให้คนไทยมีความสุข (สำนักนายกรัฐมนตรี, 2561) การพัฒนาการเมืองและเศรษฐกิจขึ้นอยู่กับการศึกษาซึ่งการจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญาความรู้ มีทักษะในการดำเนินชีวิตที่ดี (โสมวลี ชยามฤต, 2564) และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข (สุปรานีพิริक्षा, 2563) หลักการจัดการเรียนรู้ของหลักสูตร

แกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ได้เน้นหลักสูตรที่มีมาตรฐานการเรียนรู้ สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน และคุณลักษณะอันพึงประสงค์เป็นเป้าหมายสำหรับพัฒนาเด็กและเยาวชน โดยยึดหลักว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด เชื่อว่าทุกคนมีความสามารถในการเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ ยึดประโยชน์ที่เกิดขึ้นกับผู้เรียน กระบวนการจัดการเรียนรู้ต้องส่งเสริมให้ผู้เรียน (ชินวัฒน์ ปานมั่งมี, 2563) สามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มศักยภาพคำนึงถึงความแตกต่างของบุคคล

การบริหารงานวิชาการของโรงเรียนถือเป็นงานสำคัญที่สุดของการบริหารจัดการศึกษา ซึ่งผู้บริหารต้องมีความรู้ ความสามารถเข้าใจ ในเรื่องการบริหารการศึกษาและจุดมุ่งหมายของโรงเรียน เข้าใจหลักการบริหารงานวิชาการเป็นอย่างดี (จันทร์ธานี สงวนนาม, 2553) หน้าที่ผู้บริหารสถานศึกษากับการบริหารงานวิชาการ ผู้บริหารต้องคิดหาวิธีและแนวทางในการบริหารจัดการหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน และกระบวนการเรียนรู้ได้อย่างมีคุณภาพ (Watamura, 2000) ให้มีความสอดคล้องและเหมาะสมกับสภาพสถานศึกษาตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551 ซึ่งเป็นหลักสูตรที่มุ่งเน้นพัฒนาคุณภาพผู้เรียนให้เป็นคนดีมีปัญญา มีคุณภาพชีวิตที่ดี มีความสามารถในการแข่งขัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งการเพิ่มศักยภาพเพื่อพัฒนาคุณภาพของผู้เรียนให้สูงขึ้น (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2552)

กลุ่มเครือข่ายสถานศึกษาที่ 10 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 3 มีโรงเรียนในสังกัดจำนวน 13 แห่ง ซึ่งแต่ละแห่งก็พบปัญหาในลักษณะที่คล้ายคลึงกัน คือ ปัญหาที่พบจากรายงานผลการประเมินคุณภาพภายนอกกรอบสามของโรงเรียนในกลุ่มเครือข่ายสถานศึกษาที่ 10 ส่วนใหญ่มีจุดที่ควรพัฒนาที่เหมือนกัน คือ ตัวบ่งชี้ที่ 5 ด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียน (O-Net) ทั้งระดับประถมศึกษาและระดับมัธยมศึกษา พบว่า เป็นด้านที่มีค่าน้ำหนักคะแนนต่ำสุดจากทุกด้านและทุกระดับชั้น (ค่าน้ำหนักคะแนนเต็ม 20 คะแนนที่ได้ คือ 10.36 ซึ่งอยู่ในระดับพอใช้) ดังนั้น ผู้บริหารและครูควรพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนให้สูงขึ้นในทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ ควรให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษาโดยเฉพาะด้านการบริหารจัดการศึกษา และจัดเพิ่มเติมความรู้ บทบาทหน้าที่ให้เกิดประสิทธิภาพยิ่งขึ้น เพื่อให้การทำงานเกิดความราบรื่นและสามารถพัฒนาองค์กรให้เป็นองค์กรที่มีคุณภาพต่อไป (เพชรรัตน์ ชันทองดี, 2563)

ดังนั้นศึกษการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนกลุ่มเครือข่ายสถานศึกษาที่ 10 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 3 เพื่อใช้เป็นแนวทางในการวางแผนพัฒนา ส่งเสริมสนับสนุน และปรับปรุงแก้ไขการบริหารงานวิชาการให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น และเพื่อให้การบริหารงานวิชาการของโรงเรียนได้บรรลุเป้าหมายของการจัดการศึกษาต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนกลุ่มเครือข่ายสถานศึกษาที่ 10 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 3

การทบทวนวรรณกรรม

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยศึกษาเอกสาร ตำรา ที่มีสาระสำคัญเกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาซึ่งมีองค์ประกอบ 6 ด้าน ดังนี้

1) **การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา** หมายถึง การบริหารจัดการงานวิชาการในสถานศึกษาในเรื่องการจัดทำโครงการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาให้สอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลาง เหมาะสมกับท้องถิ่น และครอบคลุมความต้องการของผู้เรียน ชุมชนและสังคม โครงสร้างหลักสูตร และกลุ่มสาระต่าง ๆ ที่สอดคล้องกับวิสัยทัศน์ เป้าหมายและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2552) ครูและคณะกรรมการสถานศึกษามีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา การประชุม ชี้แจง ทำความเข้าใจให้แก่บุคลากรในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา

2) **การพัฒนากระบวนการเรียนรู้** หมายถึง การบริหารจัดการงานวิชาการในสถานศึกษาในเรื่องการจัดการเรียนการสอน และพัฒนากระบวนการเรียนรู้โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ การวางแผนพัฒนากระบวนการเรียนรู้ในสถานศึกษาอย่างเป็นระบบและสอดคล้องกับการปฏิรูปการศึกษาการประชุมสัมมนาครูผู้สอน เพื่อแลกเปลี่ยนประสบการณ์ในด้านการเรียนการสอน การอบรมเกี่ยวกับเทคนิคการสอน การผลิตสื่อและการใช้สื่อการเรียนการสอนที่หลากหลาย เน้นผู้เรียนได้ค้นคว้าหาความรู้ด้วยตนเอง (Bugg, 2001) จากแหล่งเรียนรู้ และเครือข่ายการเรียนรู้ ฝึกทักษะกระบวนการคิด การจัดการวิเคราะห์ (Good, 1973) ส่งเสริมให้ครูเข้ารับการฝึกอบรมเพื่อพัฒนาศักยภาพในวิชาชีพตามความต้องการ

3) **การวิจัยและพัฒนาคุณภาพการศึกษา** หมายถึง การบริหารจัดการงานวิชาการในสถานศึกษาในเรื่องการวางแผนการทำวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา การจัดการและการพัฒนาคุณภาพงานวิชาการในภาพรวมของสถานศึกษากำหนดให้การวิจัยเป็นนโยบายของโรงเรียนมีคณะกรรมการหรือผู้รับผิดชอบประจำ การส่งเสริมให้ครูวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการเรียน และสนับสนุนงบประมาณ วัสดุอุปกรณ์เพื่อใช้ในการทำวิจัยในชั้นเรียน เพื่อสร้างนวัตกรรมหรือประดิษฐ์กรรมทางการศึกษา และนำไปใช้ประโยชน์ในการพัฒนาการศึกษาไทย ทั้งระบบการบริหารจัดการศึกษา หลักสูตรและการสอน การจัดกิจกรรมและการเรียนรู้ สื่อการสอนและเทคโนโลยีการศึกษา และการวัดและประเมินผลการศึกษา (ศิริชัย กาญจนวาสี, 2559)

4) **การนิเทศการศึกษา** หมายถึง การบริหารจัดการงานวิชาการในสถานศึกษาในเรื่องการจัดระบบการนิเทศงานวิชาการและการเรียนการสอนภายในสถานศึกษา การนิเทศงานวิชาการและการเรียนการสอนในรูปแบบที่หลากหลายและเหมาะสม การประชุมวางแผนการนิเทศการศึกษา สำนวณสภาพปัญหาเกี่ยวกับการจัดกิจกรรม การเรียนการสอนเพื่อนำไปใช้ในการวางแผนในการนิเทศภายใน การจัดทำโครงการหรือกิจกรรมการนิเทศภายในสถานศึกษาอย่างจริงจังและต่อเนื่อง การปฐมนิเทศครูให้ทราบเกี่ยวกับระเบียบปฏิบัติการในสถานศึกษา การนิเทศอย่างหลากหลาย และกำกับ ติดตามผลอย่างต่อเนื่อง

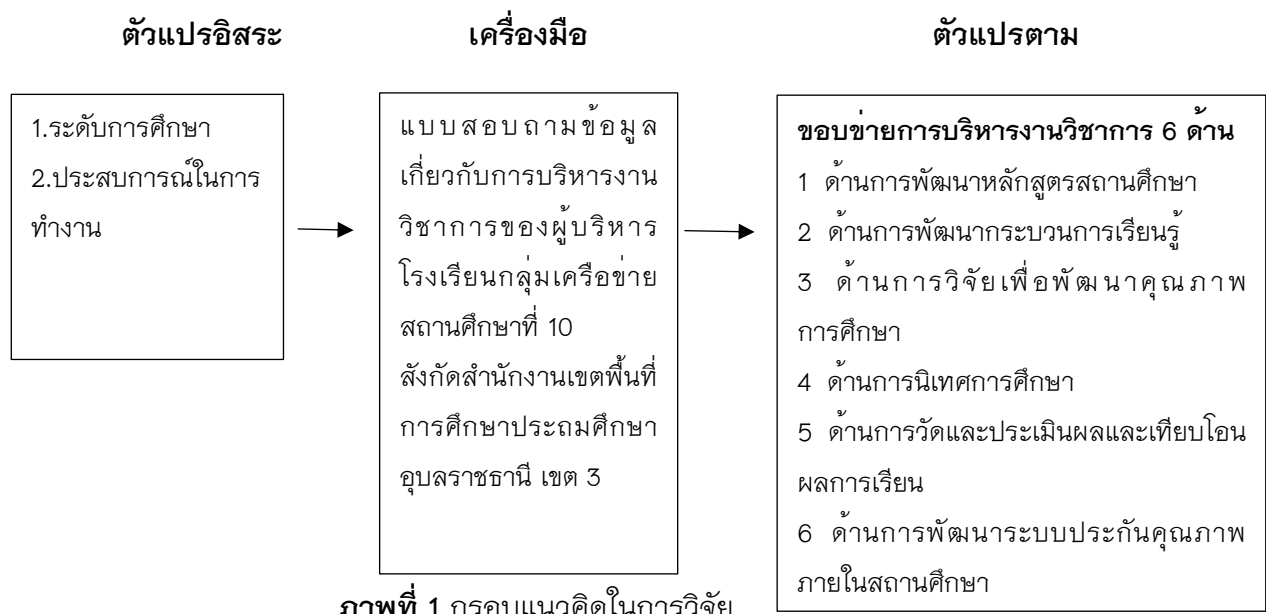
5) การวัดและประเมินผล และเทียบโอนผลการเรียน หมายถึง การบริหารจัดการงานวิชาการในสถานศึกษาในเรื่องมีการกำหนดระเบียบ และแนวปฏิบัติในการวัดและประเมินผลของโรงเรียน แต่งตั้งคณะกรรมการวัดผลประเมินผลและการเทียบโอนผลการเรียนจัดทำเอกสารหลักฐานการศึกษาให้เป็นไปตามระเบียบของกระทรวงศึกษาธิการให้คำแนะนำและเลือกใช้เครื่องมือในการวัดและประเมินผลอย่างเหมาะสม (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2552)

6) การพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา หมายถึง การบริหารจัดการงานวิชาการในสถานศึกษาในเรื่อง การประชุมสัมมนาเพื่อสร้างความตระหนักในเรื่องการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา และมาตรฐานการศึกษา การจัดโครงสร้างการบริหารงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา และมาตรฐานการศึกษา สร้างความเข้าใจเกี่ยวกับแนวทางการประกันคุณภาพของโรงเรียนแก่ผู้เกี่ยวข้อง กำหนดโครงสร้างและแนวทางการบริหารภายในโรงเรียนที่เอื้อต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษา จัดให้มีระบบสารสนเทศที่มีข้อมูลเพียงพอต่อการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในโรงเรียนสามารถทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพและบรรลุเป้าหมายได้ (ชัตติยา ดวงสำราญ, 2564)

สรุปได้ว่า การบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาถือว่าเป็นงานภารกิจหลัก เป็นหัวใจที่สำคัญที่สุด ส่วนงานอื่นๆ เป็นเพียงส่วนส่งเสริมสนับสนุนให้งานวิชาการดำเนินไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ ผู้บริหารต้องมีความรู้ความสามารถเข้าใจในเรื่องการบริหารการศึกษาและจุดมุ่งหมายของโรงเรียน เข้าใจหลักการบริหารงานวิชาการเป็นอย่างดี เพื่อให้การบริหารกิจกรรมทุกชนิดในสถานศึกษา ซึ่งเกี่ยวข้องกับการปรับปรุง พัฒนาระบบการเรียนรู้อให้เกิดผลตามเป้าหมายของหลักสูตรอย่างมีประสิทธิภาพ

กรอบแนวคิดการวิจัย

งานวิจัยนี้ ผู้วิจัยกำหนดกรอบแนวคิดการวิจัยตามแนวคิดทฤษฎีการบริหารงานวิชาการ ประกอบด้วย ขอบข่ายการบริหารงานวิชาการ 6 ด้าน โดยมีรายละเอียดดังนี้

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนกลุ่มเครือข่ายสถานศึกษาที่ 10 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 3 ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ ครูผู้สอนที่ปฏิบัติหน้าที่การสอนในกลุ่มเครือข่ายสถานศึกษาที่ 10 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 3 ประจำปีการศึกษา 2563 มีครูผู้สอนทั้งหมด จำนวน 127 คน เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา เป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ จำนวน 50 ข้อ มีค่า IOC ตั้งแต่ .67-1.00 ค่าอำนาจจำแนกรายข้อ (r) อยู่ระหว่าง .48 – .92 และค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามเท่ากับ .98 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัย

การศึกษการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนกลุ่มเครือข่ายสถานศึกษาที่ 10 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 3 ผลการวิจัยพบว่า การบริหารงานวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนกลุ่มเครือข่ายสถานศึกษาที่ 10 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 3 โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก ดังตารางที่ 1

ตาราง 1 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การบริหารงานวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนกลุ่มเครือข่ายสถานศึกษาที่ 10 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 3 N = 127

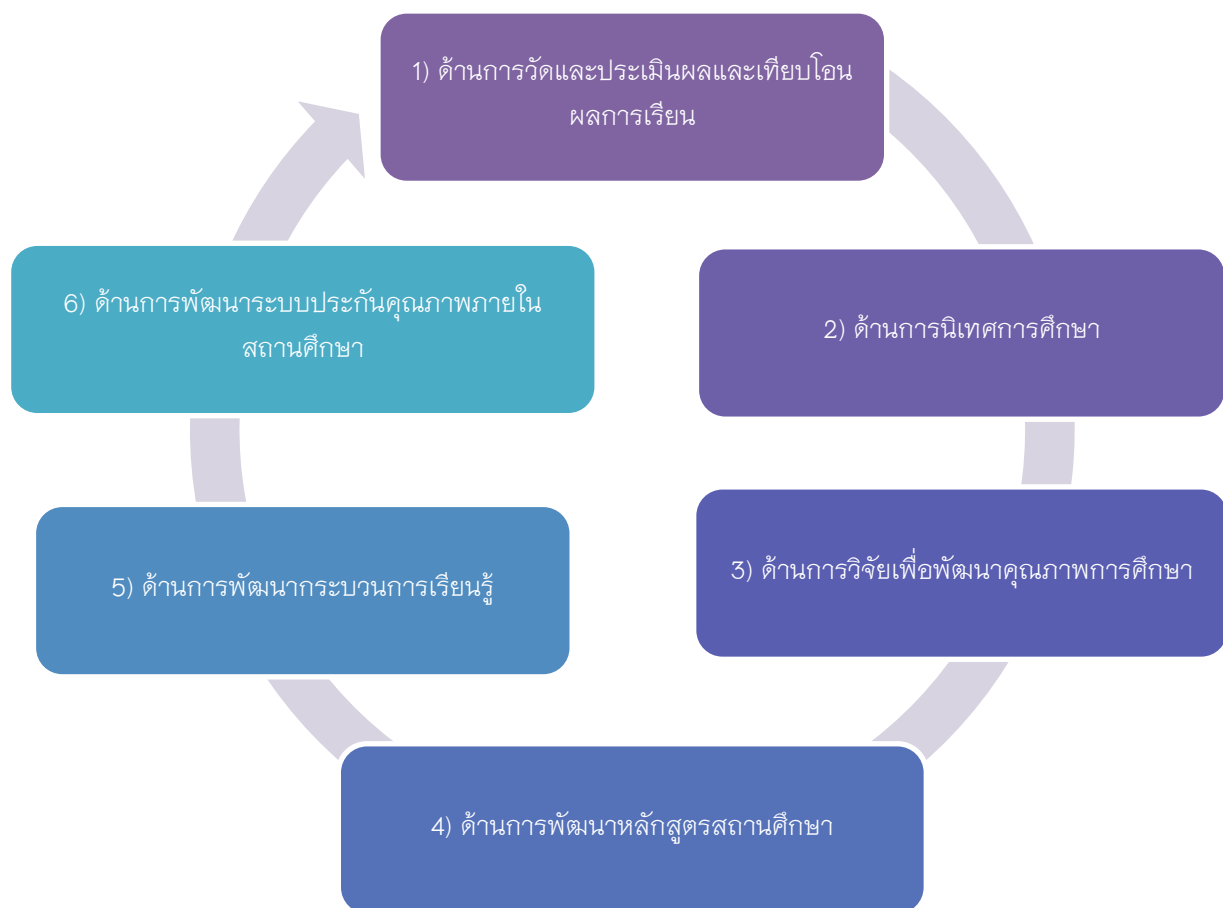
การบริหารงานวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนกลุ่ม เครือข่ายสถานศึกษาที่ 10 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 3	μ	σ	ระดับปฏิบัติ
1. ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา	4.24	.50	มาก
2. ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้	4.23	.48	มาก
3. ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา	4.24	.49	มาก
4. ด้านการนิเทศการศึกษา	4.26	.55	มาก
5. ด้านการวัดและประเมินผลและเทียบโอนผลการเรียน	4.27	.52	มาก
6. ด้านการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา	4.15	.55	มาก
รวม	4.25	.49	มาก

จากตาราง 1 พบว่า การบริหารงานวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนกลุ่มเครือข่ายสถานศึกษาที่ 10 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 3 โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก ($\mu = 4.25, \sigma = .49$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากสูงไปหาลด ดังนี้ 1) ด้านการวัดและ

ประเมินผลและเทียบโอนผลการเรียน 2) ด้านการนิเทศการศึกษา 3) ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา 4) ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา 5) ด้านการพัฒนาระบบการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง และ 6) ด้านการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ตามลำดับ

องค์ความรู้ใหม่จากการวิจัย

จากการวิจัยทำให้เกิดองค์ความรู้ซึ่งเป็นกระบวนการพัฒนาการบริหารงานวิชาการของผู้บริหาร ดังนี้

ภาพที่ 2 กระบวนการพัฒนาการบริหารงานวิชาการของผู้บริหาร

1. **ด้านการวัดและการประเมินผลและเทียบโอนผลการเรียน** เป็นการดำเนินงานในเรื่องการวิเคราะห์มาตรฐานการเรียนรู้ของหน่วยการเรียนรู้ รายวิชา และกิจกรรมการเรียนการสอน กำหนดวิธีการและเครื่องมือที่ใช้ในการวัดผลและการประเมินผลการเรียนรู้

2. **ด้านการนิเทศการศึกษา** เป็นการควบคุมดูแลและส่งเสริมให้มีการดำเนินการนิเทศภายในอย่างสม่ำเสมอ และร่วมกันแก้ปัญหาที่เกิดขึ้น ตั้งแต่ผู้บริหารลงไปปรับปรุง ส่งเสริมประสิทธิภาพ

กระบวนการเรียนรู้ภายในโรงเรียนให้ดีขึ้น เป็นการเพิ่มพลังการปฏิบัติงานของครู รวมทั้งครูมีความก้าวหน้าในวิชาชีพและผลขั้นสุดท้ายคือการศึกษาของเด็กก้าวหน้าอย่างมีประสิทธิภาพ

3. ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา เป็นการดำเนินงานในเรื่องการทำความเข้าใจและส่งเสริมให้มีการวิจัยในชั้นเรียนร่วมกัน กำหนดประเด็นปัญหาที่ขัดข้องร่วมกันในสถานศึกษา การควบคุมและส่งเสริมการดำเนินการวิจัยที่ได้กำหนดไว้ เช่น ศึกษาวิเคราะห์ วิจัย การบริหารจัดการและพัฒนาคุณภาพงานวิชาการ ในภาพรวมของสถานศึกษา จุดเน้นของการวิจัยคือ การแก้ปัญหา หรือพัฒนากระบวนการเรียนรู้อย่างเป็นระบบ

4. ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา เป็นการดำเนินงานในเรื่องการวิเคราะห์หลักสูตรแกนกลางระดับประเทศ การกำหนดมาตรฐานการเรียนรู้ และสาระการเรียนรู้ในส่วนที่เกี่ยวข้องสภาพแวดล้อมทรัพยากร สภาพการดำรงชีวิตที่เกี่ยวข้องชุมชนและท้องถิ่นโดยตรง การจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา และการจัดทำหน่วยการเรียนรู้ การพัฒนาหลักสูตร จึงหมายถึง การปรับขยายหรือสร้างหลักสูตรของสถานศึกษาตามแนวทางในข้อกำหนดของการจัดการศึกษาที่จะพัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้ความสามารถให้แต่ละบุคคลได้พัฒนาเต็มศักยภาพนำความรู้สู่การปฏิบัติได้ซึ่งสถานศึกษาเป็นผู้วางแผนพัฒนาหลักสูตรเพื่อนำไปพัฒนาผู้เรียน

5. ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ เป็นการดำเนินงานในเรื่องการรวบรวมวิเคราะห์ และกำหนดกิจกรรมการเรียนการสอน ที่เหมาะสมกับหน่วยการเรียนรู้ที่กำหนดไว้ เตรียมการและการจัดหาสื่อการเรียนการสอน

6. ด้านการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา เป็นระบบที่สถานศึกษาร่วมกับชุมชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ภายใต้การกำกับ ดูแลและสนับสนุนส่งเสริมของหน่วยงานต้นสังกัด เพื่อสร้างความมั่นใจที่ตั้งอยู่บนพื้นฐานของหลักวิชา ข้อมูลหลักฐาน ที่ตรวจสอบได้ และการมีส่วนร่วมของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องว่า ผู้เรียนทุกคนจะได้รับบริการด้านการศึกษาที่มีคุณภาพจากสถานศึกษา เพื่อพัฒนาความรู้ ความสามารถและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามที่กำหนด

อภิปรายผลการวิจัย

การบริหารงานวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนกลุ่มเครือข่ายสถานศึกษาที่ 10 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 3 โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากสูงไปหาต่ำ ดังนี้ 1) ด้านการวัดและประเมินผลและเทียบโอนผลการเรียน 2) ด้านการนิเทศการศึกษา 3) ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา 4) ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา 5) ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ และ 6) ด้านการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ตามลำดับ ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากผู้บริหารให้ความสำคัญกับการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนทั้ง 6 ด้าน ผู้บริหารสถานศึกษาสามารถกระตุ้นและส่งเสริมให้ครูร่วมมือกัน ในการปรับปรุงงานวิชาการของสถานศึกษาอยู่เสมอ รู้จักวางแผน การติดต่อสื่อสาร การประสานงาน การควบคุม บังคับ

บัญชา การสั่งการ การมอบหมายงานอย่างถูกต้องและเหมาะสม (ไกรวัลย์ รัตนะ, 2556) ผู้บริหารสถานศึกษามีการวางแผนในการกำหนดนโยบาย แผนงาน โครงการต่างๆ อย่างเป็นระบบเพื่อนำไปสู่การปฏิบัติจริงได้อย่างชัดเจน และให้ความสำคัญกับทุกฝ่ายงานอย่างเท่าเทียมกัน (จันทร์ธานี สงวนนาม, 2553) ตลอดจนจัดให้มีคณะกรรมการตรวจสอบ ติดตาม และรายงานผลการประเมินอย่างต่อเนื่อง สามารถบริหารกิจกรรมที่เกี่ยวกับการปรับปรุงพัฒนาการเรียนการสอนได้ผลดีและมีประสิทธิภาพสูง และเกิดประโยชน์สูงสุดกับผู้เรียน เพื่อให้การปฏิบัติงานวิชาการบรรลุ จุดมุ่งหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพ จึงทำให้มุมมองของครูผู้สอนอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับผลการวิจัยของ ปณิธิตา จรรยาเลิศ (2556) ศึกษาความคิดเห็นของครูที่มีต่อการบริหารงานวิชาการโรงเรียนในกลุ่มพัฒนาคุณภาพการศึกษา 4 พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ตามลำดับดังนี้ ด้านการนิเทศการศึกษา ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ ด้านการวัดประเมินผลและเทียบโอนผลการเรียน ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา และด้านการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา และ ศรีฟ้า ศรีพรหม (2556) ได้ศึกษาความคิดเห็นของครูที่มีต่อการบริหารงานวิชาการโรงเรียนในสหวิทยาเขต 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 29 จังหวัดอุบลราชธานี ผลวิจัยพบว่า ความคิดเห็นของครูที่มีต่อการบริหารงานวิชาการโรงเรียนในสหวิทยาเขต 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 29 จังหวัดอุบลราชธานี โดยรวมอยู่ในระดับมาก

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา จากผลการวิจัย พบว่า เป็นด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดเป็นอันดับสี่ ดังนั้นผู้บริหารสถานศึกษา ควรศึกษาสภาพโรงเรียน และจัดทำระบบข้อมูลสารสนเทศ เพื่อมาพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา และมีการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์หลักสูตรสถานศึกษาแก่นักเรียน ผู้ปกครอง และควรให้ครูและคณะกรรมการสถานศึกษามีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา เป็นการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพ

1.2 ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ จากผลการวิจัย พบว่า เป็นด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดเป็นอันดับที่ห้า ดังนั้นผู้บริหารสถานศึกษา ควรมีการอบรมเกี่ยวกับเทคนิคการสอนการผลิตสื่อและการใช้สื่อ การเรียนการสอนที่หลากหลาย มีวิธีการสอนที่ฝึกทักษะกระบวนการคิด การจัดการ การวิเคราะห์ และควรจัดการเรียนการสอนโดยให้ผู้เรียนได้ค้นคว้าหาความรู้ด้วยตนเองจากแหล่งเรียนรู้ และเครือข่ายการเรียนรู้ เพื่อเป็นการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ในสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพ

1.3 ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา จากผลการวิจัย พบว่า เป็นด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดเป็นอันดับสาม ดังนั้นผู้บริหารสถานศึกษา ควรจัดให้มีการฝึกอบรม สัมมนาให้ความรู้แก่บุคลากรในการดำเนินการวิจัย มีการกำหนดให้การวิจัยเป็นนโยบายของโรงเรียนมีคณะกรรมการหรือผู้รับผิดชอบประจำ และควรมีการวางแผนการทำวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา

1.4 ด้านการนิเทศการศึกษา จากผลการวิจัย พบว่า เป็นด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดเป็นอันดับสอง ดังนั้นผู้บริหารสถานศึกษา ควรให้การเน้นการนิเทศในรายวิชาที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ มีการนิเทศอย่างหลากหลาย และกำกับ ติดตามผลอย่างต่อเนื่อง และควรจัดให้มีการปฐมนิเทศครูให้ทราบเกี่ยวกับระเบียบปฏิบัติการในสถานศึกษา เพื่อให้การนิเทศการศึกษาในสถานศึกษาเป็นระบบและมีประสิทธิภาพ

1.5 ด้านการวัดและประเมินผลและเทียบโอนผลการเรียน จากผลการวิจัย พบว่า เป็นด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดเป็นอันดับแรก สิ่งไหนที่เคยปฏิบัติไว้ดีอยู่แล้วก็ควรปฏิบัติและพัฒนาให้ดียิ่งขึ้นต่อไป สิ่งไหนที่ควรปรับปรุงก็ควรเร่งแก้ไข เช่น ส่งเสริมและสร้างวัฒนธรรมการทำงานให้ครูมีการวัดผลและประเมินผลผู้เรียนตามสภาพจริง เพื่อให้งานด้านการวัดและประเมินผล และเทียบโอนผลการเรียนเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

1.6 ด้านการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา จากผลการวิจัย พบว่า เป็นด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ผู้บริหารควรให้ความสำคัญเป็นพิเศษในการกำกับดูแลการกำหนดมาตรฐานการศึกษาในระดับสถานศึกษาอย่างครอบคลุมและเหมาะสม ควรจัดให้มีการจัดอบรมสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับแนวทางการประกันคุณภาพของโรงเรียนแก่ผู้เกี่ยวข้อง มีการระดมทรัพยากรเพื่อสนับสนุนการพัฒนาคุณภาพการศึกษา และควรมีการจัดโครงสร้างการบริหารงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา และมาตรฐานการศึกษา เพื่อให้การบริหารงานวิชาการด้านการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา บรรลุตามเป้าหมายที่วางไว้และเกิดประสิทธิภาพสูงสุดกับสถานศึกษา ซึ่งการประกันคุณภาพมีผลทางบวกต่อกลยุทธ์การสอนที่ใช้ในโรงเรียน กรอบการทำงานการประกันคุณภาพ มีศักยภาพที่จะช่วยเหลือโรงเรียนในการพัฒนาวัฒนธรรมในการปรับปรุงโรงเรียนอย่างต่อเนื่อง แต่การขาดภาวะผู้นำ และแหล่งงบประมาณ มีผลให้กระบวนการไม่เพียงพอที่จะบรรลุผลตามความมุ่งหมายได้

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาปัญหาและแนวทางการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนกลุ่มเครือข่ายสถานศึกษาที่ 10 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 3 เพื่อนำมาเป็นข้อมูลประกอบการวางแผนและดำเนินงานบริหารสถานศึกษาต่อไป

2.2 ควรศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนกลุ่มเครือข่ายสถานศึกษาที่ 10 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 3 เพื่อจะได้ทราบถึงปัญหาอุปสรรค และแนวทางในการดำเนินงานบริหารสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพต่อไป

2.3 การศึกษาครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ แบบกรณีศึกษา เป็นการศึกษาในโรงเรียนกลุ่มเครือข่ายสถานศึกษาที่ 10 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 3 ดังนั้น ควรมีการศึกษาการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนสังกัดอื่น ๆ เช่น โรงเรียนสังกัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน โรงเรียนสังกัดองค์การบริหารส่วนท้องถิ่น และควรทำการวิจัยเชิงคุณภาพร่วมด้วยเพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงลึกและหลากหลายยิ่งขึ้น

เอกสารอ้างอิง

- ไกรวัลย์ รัตน์ะ. (2556). บทบาทการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา. *วารสารวิจัยทางการศึกษา*, 9(1), 5-9.
- ชัตติยา ดวงสำราญ. (2564). บริหารความเสี่ยงอย่างไรให้องค์กรไร้วิกฤต. *วารสารสหวิทยาการมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์*, 4(1), 340-351.
- จันทร์ธานี สงวนนาม. (2553). *ทฤษฎีและแนวปฏิบัติในการบริหารสถานศึกษา*. กรุงเทพฯ: บุคพอยท์.
- ชินวัฒน์ ปานมั่งมี. (2563). ภาวะผู้นำเชิงคุณภาพของผู้บริหารกับการดำเนินงานวัฒนธรรมในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 2. *วารสารศิลปการจัดการ*, 4(3), 686-699.
- ปณิธิตา จรรยาเลิศ. (2556). *ความคิดเห็นของครูที่มีต่อการบริหารงานวิชาการโรงเรียนในกลุ่มพัฒนาคุณภาพการศึกษา 4 (สะเดาใหญ่ ตาอุด ศรีตระกุล) อำเภออุบลรัตน์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 3 (สารนิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต)*. มหาวิทยาลัยราชธานี.
- เพชรรัตน์ ชันทองดี. (2563). การศึกษาเปรียบเทียบวัฒนธรรมองค์การของโรงเรียนมัธยมศึกษา กับโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา. *วารสารศิลปการจัดการ*, 4(3), 653-671.
- ศรีฟ้า ศรีพรหม. (2556). *ความคิดเห็นของครูที่มีต่อการบริหารงานวิชาการโรงเรียนในสหวิทยาเขต 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 29 จังหวัดอุบลราชธานี (สารนิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต)*. มหาวิทยาลัยราชธานี.
- ศิริชัย กาญจนวาสี. (2559). การวิจัยและพัฒนาการศึกษาไทย. *วารสารศิลปการศึกษาศาสตร์วิจัย*, 8(2), 1-18.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2552). *คู่มือการปฏิบัติงานข้าราชการครู*. กรุงเทพฯ: สำนักนโยบายและแผนการศึกษาขั้นพื้นฐาน.
- สำนักนายกรัฐมนตรี. (2561). *คู่มือมาตรฐานการตรวจราชการแบบบูรณาการโครงการพัฒนาระบบการตรวจราชการแบบบูรณาการสู่การปฏิบัติ*. กรุงเทพฯ: สำนักนายกรัฐมนตรี.
- สุปราณี พิรัชชา. (2563). การบริหารความขัดแย้งของผู้บริหารตามความคิดเห็นของบุคลากรวิทยาลัยอาชีวศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา จังหวัดบึงกาฬ. *วารสารนวัตกรรมการจัดการศึกษาและการวิจัย*, 2(1), 21-30.
- โสมวลี ชยามฤต. (2564). การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์เพื่อรองรับยุคดิจิทัลขององค์การภาครัฐและเอกชน. *วารสารสหวิทยาการมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์*, 4(1), 38-50.
- Bugg, K. A. (2001). *Quality assurance and improvement planning in Illinois High Schools* (Ph.D. Educational Administration). The Illinois State University.
- Good, C.V. (1973). *Dictionary of Education*. New York: McGraw-Hill Book.

Watamura, K. P. (2000). *Child-centered learning versus direct instruction in mathematics in the elementary classroom*. New York: Harper and Row.